

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS - PRIJS

1/2 jaar de Stad, f. 12
Franco per post, 14.

(Herschijnende

driemaal in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN:

15 cents de regel.

behalve 35 cents zeef.

Wij zeiden in ons voorlaatste nummer, bij de beoordeeling van hetgeen Z. Exc. de minister van Kolonien in de Kamer gezegd had, dat indien er geene andere middelen zijn om onze Kolonien voor het moederland te behouden, dan die, welke de minister als beginselen heeft voorgesteld, toen hij over de zaak van Mgr. Grooff sprak, wij gerust mogten verklaren, dat de tijd niet ver meer af is, dat wij zullen kunnen zeggen: wij HADDEN gertijds JAVA. En ten slotte van ons artikel verklaarden wij, dat de beginselen, door de minister Baud gepredikt, ten schande zijn aan de beschaving en het christendom.

Inderdaad, kan men een rampzaliger stelsel uitdenken, dan het behoud van Kolonien afhankelijk te maken van het houden van miljoenen onzer natuurgenoeten in verstandelosen van heidendom, of van het mahomedanisme en met voorbedachten rade te berooven van de maatschappelijke beschaving, welke alleen door het licht des christendoms kan ingevoerd worden. Welke eenen naam mag gegeven worden aan sene staatkunde, welke de barbaarschheid en dwalendheid van miljoenen van menschen, welke het christendom als voorstelt als wezens, die naar Gods evenbeeld, geschapen zijn, te exploiteren, om in het bezit te blijven van den grond, welken zij bewonen? Waar is de kracht eener heerschappij, die zich niet kan staande houden dan door die ontelbare menigte in fanatisme en onkunde gedompeld te houden, ten einde alleen door stom geweld over hen te kunnen heerschen? Van eene heerschappij, die heeft bij de enkele gedachte dat een lichtstraal van christendom met eenen tint van beschaving over die ongelukkigen mogt verspreid worden, uit vrees dat deze weldaden het verlies der kolonien zullen na zich slepen? Eene heerschappij, die zich verplicht acht eenen schandelijken eed aan den dag te leggen voor domme dweepzucht, die zich verplicht acht de edele pogingen te stuiten en onder begerking te houden van moedige mannen, die het zouden durven beproeven, die ongelukkigen tot de kennis van den waren God en van de wet te brengen en onder het algemeen uisgerij van beschaving en verlichting op te brengen. Wat mag men zeggen van eene heerschappij, die zich, tot eigenbehoud gedoemd

zet, om zulke pogingen, die altijd de bewondering en sympathie der wereld getrokken hebben en zulks nog doen, onder het daglicht te stellen van onrust, welke men onder die bevolking poogt te strooijen?

Al die vragen maken een pijnlijken indruk op het hart van hem, die nog als mensch en christen denkt, en men vraagt zich zelve met verbazing af, of het in de negentiende eeuw is, dat men zulke grondbeginselen moet hooren prediken, door den minister van een land, waar men op beschaving en verlichting aanspraak maakt, voor eene kamer van Vertegenwoordigers, die het uitfloetsel is van de zoo hoog geroemde toeneming der verlichting in de laatste halve eeuw. En het is zoo! Het is de minister Baud, die in Nederlandsche kamer der Vertegenwoordigers, die beginselen heeft staande gehouden, en het met zoo veel geang, dat hij het verder bekleeden zijner betrekking aan de handhaving dier beginselen verbonden heeft. Mijnheer Baud, zij gij *Nederlander of Irokees?* Nogmaals vragen wij het, staan wij met zulke beginselen niet, ten schande aan de beschaving en het christendom. Hoe staekt deze handelwijs af bij hetgeen door andere beschaafde landen gedaan wordt. Frankrijk offert jaarlijks groote sommen gelds op, om in deszelfs kolonien beschaving en het christendom de onsprong aller beschaving, te doen bloeijen. Nog dezer dagen hebben wij de belangrijkste rapporten gelezen, aan het gouvernement door een van deszelfs agenten ingediend, omtrent den voortgang der beschaving en de loffelijkste vermelding van het groot aandeel, hetwelk het christendom daarin had. Engeland zendt wijd en zijd zendingen uit, om barbaarschheid en woeste dweepzucht uittebaaijen. Denemarken zelfs, hetwelk in zijn eigen boezem de fratinfekste onferdraagzaamheid koestert, heeft begrepen dat men aan de godsdienst der vrien teugel moest laten, om beschaving op de pijnhoopen van barbaarschheid te zien zegevieren. Nederland, Nederland alleen zoekt heil in het krachtadig tegenwerken van de uitbreiding van het christendom en den voortgang van beschaving. Nederland kan koetbloedig miljoenen van menschen in dweepzucht en barbaarschheid, in de volkomenste onkunde hunner verhevene waasje en nog verhevener bestemming begraven laten, omdat daarin alleen het middel gezien wordt om die menschen onder heerschappij te houden. Kan men een rampzaliger ootlot uitdinken? Wat zullen onze beschaafde medevolkeren zeg-

gen, wanneer zij vernemen wat de minister van Nederland ten aanhoore der gansche wereld verkondigd heeft?

Maar wordt het bezit der kolonien, door zulk een stelsel verzekerd? Met volle overtuiging antwoorden wij: het zij verre! Noch zedelijk, noch stoffelijk vinden wij daarin eenigen waarborg tot het behoud onzer kolonien. Onder het zedelijk oogpunt beschouwd, zeggen wij als christenen, dat wanneer het oogenblik daar zal zijn, door Gods eeuwige raadsbesluiten in het boek des tijds opgeteekend, waarop die miljoenen ongelukkigen tot het licht des christendoms, tot de kennis der waarheid zullen geroepen worden, geene wereldsche magt in staat is, dat oogenblik tegen te houden of te vertragen; als beschaafde menschen zeggen wij, dat wanneer de loop der zaken, omstandigheden en gebeurtenissen aan die miljoenen van menschen de eerste denkbeelden van beschaving zal ingeplant hebben en in hen het verlangen naar die beschaving zal hebben doen ontstaan, geene stelsel van uitdooving, geene autocratie, geene banvoornissen, geene krachtontwikkeling den toegang der beschaving tot die ongelukkigen zal kunnen gesloten houden.

En wat zal dan het gevolg zijn? Die miljoenen van menschen, de grootte der weldaden leerende kennen, welke hun stelselmatig onttrokken werden, zullen hen vlieden, die met beraad en overleg hen zoo lang in den pool hebben laten smachten; zij zullen de handen willen verbreken, welke hen gehecht houden aan degenen, die hen aan die weldaden deelachtig hadden kunnen maken, doch uit winstbejog er hen van verstoken bielden. En al hebben wij dan nog magts genoeg om hunne pogingen tot afschudding van ons juk te snuiken, is het te verwachten dat ons die magt weinig baten zal, wij het veelmeer te verwachten is, dat zij eene werkdadige hulp en ondersteuning zullen vinden, bij de omstandigheden, die uit naam der beschaving, van het christendom, en daarbij nog aangevoerd, eigenbelang, voor hen treden en hen eene vrijheid zullen doen verwerven, welke zij uit naam der beschaving eischen.

Of hetgeen de minister van Kolonien in de Kamer gezegd heeft, moet gewis de velen openen, omtrent den waren toestand onzer Kolonien en het verbaasend gevaar dat zij bezit derzelve bedreigt. Mogt het ook de der Regering bij tijds openen, om ha-

doen inzien dat het meer dan tijd is, dat zij eene noodlottige autocratie late varen en zich werpe in de armen der Natie en harer Ver- tegenwoordigers, om het heil van de Kolo- nien, waaraan het behoud van het vaderland onvoorwaardelijk verbonden is, te verzekeren. Mogt daardoor onze voorspelling gelogenstraft worden, dat de tijd niet ver meer af is, dat wij zullen moeten zeggen: *wij HANDEEN eer- tijds JAVA!*

KERKELIJKE STAAT.

ROME 1 november. Indien het waar is, dat ergens de grondslagen gelegd zijn tot eene schik- king tusschen den H. Stoel en het russisch kabi- net, kan zulks alleen te St. Petersburg plaats ge- had hebben.

Rome heeft tegen de vervolgingen dezelfs stem verheven; keizer Nicolaas heeft beloofd de zaak te onderzoeken; ziedaar alles wat tot heden tus- schen de beide magten voorgevallen is. Bij zijne terugkomst in Rusland benoemde de Czaar, zoo als algemeen bekend is, eene commissie van onderzoek over de catholijke aangelegenheden. Dat die com- missie haren arbeid verrigt en een ontwerp van concordaat opgesteld heeft, is eene natuurlijke zaak, welke een ieder verwachten kon; doch de H. Stoel heeft, middellijk noch onmiddellijk deel aan dat onderzoek genomen en is volstrekt onkun- dig van de grondslagen der schikking, welke de keizer zal voorstellen. Het gezond verstand alleen zegt, dat geene onderhandelingen konden aange- vangen worden, voor dat de russische commissie haren arbeid voltooid had, en dat de keizer, tijdens zijn bezoek bij den Paus, licht zelve het recht ont- nomen had om eenigen grondslag tot schikking voor te stellen in eene zaak, welke hij noodig oordeelde eerst te doen onderzoeken. De eerste officieele mededeeling van de voorstellen der rus- sische regering zal dus geschieden door den graaf Bludoff, die sedert eenige dagen alhier aangeko- men is. Doch de keus van zoo eenen onderhan- delaar doet niet voortzigt, dat Rusland ernstig tot eene aannemelijke schikking bereid is; dit is ten minste de denkwijze van een aantal aanzienlijke mannen, die Rusland kennen. Dat het kabinet van St. Petersburg traecht de zaak op de lange baan te schuiven en zijne catholijke onderdanen diels te maken dat hij den Paus eerbiedigt en te Rome twee ambassadeurs voor een heeft, met eene vaderlijke zorg over de aangelegenheden hunner godsdienst waakt, en niets nalaat om hare be- trekkingen met den H. Stoel op eenen vasten voet te brengen; dit alles behoeft niemand te verwon- deren. Rusland kent de waarde van den tijd en het gevaar eener vredebreuk met Rome. Doch uit het openen der onderhandelingen is eigenlijk nog niets af te leiden, want de Kerk van Rusland staat nog bij voortdaring aan de hardste beproevingen bloot.

ZWITSZERLAND.

De groote Raad van Geneve heeft in de zitting van den 6 een einde gemaakt aan de voorloopige beraadslagingen betrekkelijk de nieuwe constitutie. De vergadering heeft besloten dat de Commissie, welke dat werk behart, uit elf leden zou bestaan, die bij geheime stemming zouden benoemd worden. De zittingen der commissie zullen niet in het openbaar gehouden worden.

De groote Raad van Schaffhausen heeft den 5 november met 43 stemmen tegen 19 beslist dat de constitutie herzien zal worden. Het volk zal moeten besliden of die herziening geheel of gedeeltelijk behoort te zijn.

DUIJSCHLAND.

De groote Zaal verkert dat de groote Stigend- geden hebben Zwitserland naauw in- s-

sluiten tot dat de regeringloosheid aldaar opge- houden zal hebben; maar dat er geene gewapende tusschenkomst zal geschieden, daar Frankrijk ver- klaard heeft dat in zijne oogen slechts twee ge- vallen een interventie zouden wettigen, als de schending van het federaal verbond, of de be- staalende instellingen, en de inneming van het grondgebied door de troepen eener vreemde magt gendheid. Oostenrijk van zijne zijde heeft het voor- nemen aan den dag gelegd, niet tusschen beide te komen, dan wanneer de confederatie zelve daartoe den wensch uitte. Men zegt echter dat het kabinet van Weenen eerlang nog een aantal regementen voetvolk en ruitery naar de Zwitsersche grenzen zal zenden.

— Uit Bazel verneemt men dat de predikant Wicestenus, na zijne kerk in gemeenschap met die van Koenigsberg gebragt te hebben, daarin twee Israëlieten opgenomen heeft, hen van het doopsel vrijlatende. Deze handeling is eenen aan- hanger van den predikant Ruppe overwaardig, wijl deze door zijne gemeente bij meerderheid van stem- men heeft doen beslissen, of men het verouderde gebruik van het ohrstelijk doopsel zou aanhouden.

PRULSEN. Wij hebben reeds gemeld dat de koning van Pruisen, bij zijn verblijf in Silezie den prins-bisschop van Breslau met de orde van den Rooden Adelaar begiftigd had; wij kunnen hier nog bijvoegen, dat Z. M. insgelijks den groot- vicaris, den heer Elster, en eenige aarts priesters van het bisdom met ridderorden vereerd heeft. Wat Ronge betreft, dezen heeft hij uit zijn kasteel van Frankenstein doen verwijderen toen hij zich aldaar had aangemeld om ter audientie toegelaten te worden.

— De laatste telling der inwoners van het Koninkrijk heeft een getal opgeleverd van 15,800,000 zielen. Onder deze telt men 9,500,000 protestanten van allerlei sekten; 5,800,000 catholijken; 100,000 Israëlieten; 14,500 Mennonieten en 1,300 Grieken. De catholijke bevolking bedraagt dus een derde van het geheel, hetgeen niet belet dat Pruisen zich, even als voorheen, eene bij uitsluiting pro- testische monarchie acht en noemt, in dien zin dat de Staat geene wezenlijke verplichtingen te vervullen heeft, dan alleen jegens de protestantsche Kerk.

ENGLAND.

LONDEN 11 november. De hertog van Cambridge, oom der koningin, is ernstig ongesteld.

— In den *Globe* leest men: «Vasconcelos»: Lord Brougham heeft N. vrijdag bij den heer Guizot het middagmaal gebruikt.

— De *Times* besteedt een lang artikel om met Lord Brougham den draak te steken over den rol van bemiddelaar tusschen Engeland en Frankrijk, welke hij aan dien staatsman toeschrijft. De *Times* twijfelt echter aan de goede uitkomst van de onderhandeling van Lord Brougham. Indien zegu dat blad, Frankrijk zich opregt met Engeland wil spre- zoenen, het neme dan het beginsel van handels- vrijheid aan. Dat de handel en de nijverheid van Frankrijk de broederhand reiken aan de engelsche nijverheid en handel. Op die voorwaarde zal Lord Palmerston vergiffenis schenken.

IERLAND.

In eene vergadering van leden der catholijke geestelijkheid was het graafschap Cork, II. don- derdag te Cove gehouden en is een adres aange- nomen, waarin verklaard werd dat het eenig redelijk beginsel van staatshuishoudkunde dat op de betaling der werklieden in deze onstandighe- den kon toegepast worden, is hun loon te regelen naar den prijs der levensmiddelen. De ondertee- kenaars van het adres vorderen eene wetgeving, welke voorkomt dat het volk in het vervolg het slagtoffer van den hongersnood werde.

— De wettelijke bijeenkomst van het republi- ceendschap, II. maandag te Dublin gehouden, was

van belang. J. J. O'Connell heeft in zijne ge- houdene redevoering het volk aangemaand tot ge- duld, en het gouvernement tot verdubbeling van pogingen om in het lot der behoeftigen te voor- den.

— De leden zijn de catholijke kerkvoogden van Ierland in synode te Dublin bijeen gekomen. 14 bisschoppen en 2 aartsbisschoppen woonden de vergadering bij. De *Freeman Journal* zegt dat de voornaamste onderwerpen, waarover de kerk- voogde zich zullen bezig houden, zijn de college- bill, welke een groot deel der geestelijkheid eene goddelooze wet noemt; het nieuwe reglement voor het beheer van de nationale opvoeding en de wet over de liefdadige schenkingen; een steeds voort- durend grief van de catholijke geestelijkheid tegen de engelsche regering. Het is waarschijnlijk dat de meerderheid der synode met kracht protesteren zal tegen deze instellingen.

SPANJE EN PORTUGAL.

MADRID 7 november. Men verzekert dat de ko- ning der Franschen zijn verlangen heeft aan den dag gelegd om de portretten van onze tegenwoor- dige ministers in de galerij van Versailles te plaat- sen. Een schilder is reeds met de vervaardiging dier portretten belast.

— Eene particuliere correspondentie meldt dat eene bende gewapende carlisten zich in Opper-Ka- talonje verjoond heeft, in de omstreken van Berga. Deze guerilla, welke zeer talrijk genoemd wordt, is aangevoerd door den kolonel Caballeria, meer bekend onder den naam van Muchacho.

Van eene andere zijde verzekert men dat de ager- ten van den graaf de Montebelin tegen eenen bu- tensporigen intrest een som gelds hebben behouden, welke men op het waarschijnlijk overdrevene be- drag van drie millioen franken brengt. Een ge- deelte van dit geld is besteed om wapens aan te koopen en soldatend geweren zouden, naar men zegt, eenige dagen geleden van Liverpool naar Gibraltar schep gegelid.

FRANKRIJK.

PARIS 12 november. Een der kamertochten van Koningin Marie-Christine is alhier aangekomen om haar hotel gereed te maken tot hare ontvangst. De Koningin-moeder van Spanje zal den winter in onze hoofdstad komen doorbrengen.

De Koningin Isabella heeft aan den heer Guizot haar portret en dat der Infante Luisa gezonden, bij dezelve was nog gevoegd eene verrukkende schilderij van Marlin, den 4. Dannes den Dopper- voorstellende. De lijsten dazer stukken zijn van het fijnste werk. Onder elke schilderij staat in een medaillon te lezen: *Geschenken door H. M. de Kō- ningin van den heer Guizot 1846*.

— 13. nov. Heden ochtend is een buitengewoon koerier aangekomen met depeches van den heer de Varennes, onzen ambassadeur te Lissabon. De bedenkelijkste geruchten zijn dadelijk in omloop gekomen over den toestand der koningin Dona Maria.

BELGIE.

BRUSSEL 13 november. De senaat heeft gisteren met eenparige stemmen, na eenige korte beraad- slagingen, het ontwerp van adres, ten antwoord op de trouwrede aangenomen.

— De kamer der Representanten heeft het ont- werp van wet houdende verhoging der wet van vijf en twintig van 1846 aangenomen en het verbot van uitvoer van levensmiddelen en het verbot van uitvoer van eenige dierlijke tot den 1 oktober 1847 af eenparige stemmen aangenomen.

— 14 oktober. De heer Dumortier heeft gisteren het ontwerp van adres in de Kamer der Repre- sentanten voorgelezen.

— De senaat heeft gisteren de wet op de levens- middelen aangenomen en daarmede het adres van antwoord op de Trouwrede aan den koning over- gebragt. Het adres is als volgt: «Uw koning is tot

NEDERLAND.

HERTOGENBOSCH den 16 November. Den 12 dezer is voor het provinc. gerechtsh. van Gelderland het onderzoek begonnen in de zaak van den kappelaan van Gerven, welke ons te ere uit de

onderscheidene bladen, welke daarvan eene bijzondere zorgvuldige melding gemaakt hebben, wel zullen kennen. In die eerste zitting is voortgezet, gedacht aan het arrest van ransvoo en van de akte van beschuldiging. Na dezelve heeft het hof verklaard dat de zaak niet gesloten deuren zou voortgezet worden. Na het verhoor der eerste getuigen zijn de deuren weder geopend en nog zeven andere getuigen gehoord, waarna de zitting tot den volgenden dag voortgezet is.

Nadat dien dag het verhoor der getuigen, in de zaak van den kappellaan Gepkens voortgezet, en zaterdag geëindigd was, heeft het O. M. waargenomen door den ed. groot achtb. heer mr. Staats Everts, procureur-generaal bij dit hof, het woord opgevat, en heeft de heer president, nadat het O. M. de acte van beschuldiging, alsmede het verhoor der getuigen nader had uiteengezet, de debatten tot heden maandag gesloten.

Omtrent deze zaak lezen wij het volgende in de *Nederlandsche Catholijke Stemmen* van zaterdag 11:

Wij hebben slechts eenmaal en als in 't voorbijgaan over de zaak van den eerw. heer Girkas, kappellaan van Groenlo gesproken. Van het eerste oogenblik af, hebben wij niets onbeproefd gelaten om inlichtingen te bekomen betreffende die zaak. Wij zijn dan ook met den loop derzelve tamelijk wel bekend gehouden wat ons naar de openbare behandeling dier zaak, wezenlijk deed verlangen. Dat tijdstip is gekomen. In eenen brief uit *Arnhem*, gedagteekend 5 november H. wordt ons gemeld, dat die zaak op donderdag 12 november voor het provinciaal hof van Gelderland te *Arnhem* zal worden behandeld. De WelEdel. Gestronge heer Ruzers, een nog jong, maar zeer bekwaam catholijk advocaat zal den eerw. heer Girkas verdedigen. Ook deze bijzonderheid is van gewigt; want de echt godsdienstige beginselen van den advocaat Ruzers, zijn ons te wel bekend, om slechts een oogenblik te kunnen veronderstellen, dat hij zich niet van de volkomen onschuld des kapellaans overtuigd was.

Zoodra als de uitspraak van het hof zal gedaan zijn (wat waarschijnlijk spoedig het geval zijn zal) zullen wij niet alleen die uitspraak, maar belangrijke ons bekend geworden bijzonderheden aan onze lezers mededeelen en hopen tevens in staat te worden gesteld, om hun met de *Wettende* van den heer Ruzers bekend te maken.

Wij lezen in den *Asmodée*:

De verantwoordelijke redacteur van dit blad heeft twee dagvaardingën ontvangen om voor de arrondissements-regtbank te 's Hage te verschijnen, beiden op dezelfde dag en hetzelfde uur, namelijk op maandag 21 december. De eene in zijne hoedanigheid van verantwoordelijk redacteur van den *Asmodée*, wegens het artikel in n°. 51 van dat blad van 20 september aangaande met de woorden: *Et vous M. Box, enz.* en eindigende: *O triomphe de l'anthropolite*. De andere dagvaarding is hem betrekking in zijne hoedanigheid van directeur en verantwoordelijk uitgever van het weekblad *De Burger*, voor het artikel ten titel voerende: *Groothandel in Posten*, in n°. 9 van dat blad van 2 september, in verband met eene zinsnede uit een artikel in n°. 10. Het gecrimineerde artikel in n°. 9, begint met de woorden: *Naem, ook wij gelooven niet, eindigende: godnoten wordt*. De bedoelde zinsnede in n°. 10, vangt aan: *Gijf zegt toorts*, en eindigt: *Uit de lucht gegrepen zijn*.

MAASTRICHT 12 november. Na den afloop van het dejeuner-dinatoire, op gisteren door de stedelijke regering den Koning aangeboden, begaf zich Z. M. ten huize van den luit.-generaal graaf van Limburg-Stirum, atwaar receptie was. Gedurende dezelve, werd op het eiland in de Maas, voor de woning van den opperbevelhebber, een prachtig vuurwerk afgestoken, terwijl de muzik van al de in garnizoen liggende korpsen zich aanhoudend hooren liet. Een regen niet verliet de Koning de stad en eenige uren later hoogstedels landgoed Vaeshartelt.

Gedurende Z. M. verblijf alhier, zijn door H. D. de volgende beoefeningen gedaan: de burgemeester vanzer stad, de heer mr. H. Nierstrasz, is verheven tot den Nederlandschen adelstand. Tot kommandeur der orde van de Eikenkrans, de luit.-hof. Stora de Grave, van het reg.-dragonders- en den-majoor H. Landolt, van het 2de bataillon der 7de afdeling infanterie, zijnde het Limburgsch contingent tot het bondsleger. Tot kommandeur der orde van den

Nederlandschen Leeuw: jhr. mr. E. J. P. van Meenwra, gouverneur van Limburg, Tot ridders dergelzde orde: jhr. F. B. H. Michiels van Keese-nich, lid der gedeputeerde staten; mr. J. M. Swart, auditant-milit.; J. W. Conrad, hoofd ing. van den waterstaat; jhr. O. van den Santhuyvel, arrond.-directeur der directe belastingen; mr. P. J. E. Capitaine, officier van justitie; J. L. van Meerbeke, schepen; jhr. K. B. J. Simon de Vlodrop, lid der provinciale staten, en schoolopziener te Roermond; J. K. ridder van Rappard, kolonel-kommandant van het 1 regement artillerie; P. van Poolsum Bouw, kolonel-kommandant van het 2 regement infanterie; W. C. Verniers van der Looff, majoor bij het 1 regement artillerie; F. C. H. baron van Utenhove, ritmeester bij het 1 regement dragonders; C. M. L. Rieber, officier van gezondheid 1 klasse; J. F. van Mansvelt, kapt. bij het Limburgsch contingent voor het bondsleger; H. Bernicot Meus en L. A. C. de Boek, kapiteins bij het 2 regement infanterie; J. A. Kool, 1 luitenant der genie; J. E. Vertholen, 1 luit. bij het 1 regement dragonders; J. A. Besier, 1 luit. bij den generaal staf.

Z. M. heeft aan den gepensionneerden kol. Gantois van het regement lanciers, Hoogstedels buitengewoon adjutant den rang van generaal, majoor verleend; en aan den heer L. Polis, president der *Nomus Sociëit*, welke heden bij den Koning werd ontboden, en van denzelve de hantiging, zijner bijzondere teyrenheid, mozt ontvangen, is door Z. M. een souvenir toegezegd.

In de vergadering der Provinciale Staten, op op heden gehouden, zijn gekozen tot leden van van de Tweede Kamer der Staten-Generaal: mr. J. L. M. Le Clercq, president der arrondissements-regtbank te Roermond en C. baron de Weichs van Wanne, ter vervanging van wijlen A. H. T. baron Michiels van Verduynen en van den heer mr. M. P. H. Strens, thans procureur-generaal bij het provinciaal gerechtshof in Noord-Brabant.

LATERE BERIGTEN.

Men verneemt dat de tweede dochter van den hertog van Modena, Maria Beatrix, geboren 13 februari 1824, verloofd is aan den jongeren broeder van den graaf de Montemolin (zoon van don Carlos) Jan-Karel Maria, geboren 15 maart 1822.

Don Carlos, die zeer afgetrokken te Genua woont, zou die stad verlaten, om te Venetie zijn verblijf te vestigen. Zijne twee zonen zouden als generaals in Oostenryksche dienst opgenomen worden.

H. M. de koningin der Nederlanden bevond zich te Nice.

Te Konstantinopel heeft men de tijding ontvangen dat de cholera te Bagdad woedde en reeds 1400 menschen daaraan gestorven waren. Men vreest dat die plaag tot in de hoofdstad zal doordringen.

De tijdingen uit de Vereenigde Staten luiden minder gunstig voor de Amerikanen. Hun verlies te Monterey moet zeer aanzienlijk geweest zijn; Santa Anna trekt met 12,000 man tegen hen aan, en de generaal Taylor moet eene versterking van ten minste 10,000 man ontvangen, om hem het hoofd te kunnen bieden.

De groote raad van Geneve heeft, na eene korte beraadslaging het voorstel van het voorloopig bestuur aangenomen voor de onmiddellijke ontbinding van het verbond der zeven catholijke cantons. Dit besluit zal aan het vorort medegedeeld worden.

Het geradikaliseerd Bazel zal weldra in staat gesteld worden dit voorbeeld te volgen en dan zullen de bestrijders van het verbond de vereichte meerderheid hebben, om naar hun verlangen te handelen. Wat zal daaruit voortspruiten?

De catholijke kantons houden voornamelijk hunne aandacht op dat punt gesesigd, en hebben alle voorzorgen genomen. Zijn bewinden zich in eenen volkomen staat van gevapenden vrede.

De *Staats-Courant* van Lucern, dit onderwerp behandelende, betoegt dat de ontbinding niet door den Landdag gestemd zal worden, ondanks de overreding van Geneve en Bazel tot het voorstel van Zurich, omdat een aantal kantons de radikale fractie zullen verlaten en de meerderheid dus bij het beslissend oogenblik zal teruggekeerd. Dit blad beweert zelfs, dat al mogt bij de ontbinding die van de Landdag niet plaats grijpen, zij snijder niet achterwege zal blijven want er het strijd aan zal komen, de middelen van uitvoering te bereamen; daarenboven verneemt het nog, dat wanneer al die vooruitzichten moogten falen, het volk der zwaalf kantons het niet alid met derzelve twaalf vertegenwoordigers eens zude zijde ohoort.

De radikalen nemen de taal der *Staats Courant*

van Lucern in hunne bladen over, zonder dezelve echter te beaantwoorden.

De aanvoo van treppen van alle kanten naar de Zwitsersche grenzen heest steeds toe.

De te Dublin vereenigde catholijke bisschoppen van Irland hebben met eenparige stemmen besloten een verzoekschrift aan het Parlement in te zenden, waarbij wijzigingen in de wet over de liefdadige schenkingen gevraagd worden.

Mengelwerk.

De volgende brief van Mer. den bisschop van Chartres aan de Unievers, geschreven, komt ons zoo merkwaardig voor, dat wij niet kunnen nalaten dezelve, in onze taal, aan onze Lesers mede te deelen.

Mijnheer

Van waar komen bijna al die kwalen, waarvan de tegenwoordige wereld het tooneel is? Waar is de oorsprong der inwaaide en verschrikkelijke ziekte, welke voor het eerst de volkeren treft, en vooral in dezen tijd, de Europeesche natien teistert? Van waar die tweespalten, die burgerlijke oneenigheden? Wie heeft in den boezem der maatschappijen, de eenheid van instellingen streven, waarop de gansthe beschaving rust, doen vervaagen door de woeste verwoedingen der kantons, welke in verafgelegene landen hun leven doorbrengen met elkander te veruorden en te vernielen? Wie verheft in deze tijden, die onverzoorde en bloedige pogestrevingen? Het is niet mogelijk te antwoorden, het is de oorlog van het rationalismus tegen het Christendom.

Maar wat is dan dat rationalismus, waarvan de vrees de wieg is en het welk buitangs, bijna onder onze ooggen, zulke ploeslinge en gewelddadige omwentelingen heeft geboord? Ik wil des zelfs oorsprong verklaren en het eigenaardig karakter openleggen van den vjand van het Evangelie en den vrede der wereld. De hoogmoed des menschen heeft hem doen geboren worden en de grootste dwalingen, of liever de stuwsie, doch in den grond de onhoudbaarste magtspreuken, doen hem bijval vinden en zijn rijk uitbreiden.

Men stelt het rationalismus voor als de bevrijder van de rede en het onteert en doodt haar. Men roept het als het kind van den vooruitgang en de voorlooper eener eeuw, waarin alles vrugheid, yreugde en licht wezen zal, en het zou ons weder in de barbaarschheid doempelen met eene onbegrijpelijke overmaat van onwetendheid en wonden, aan de menschenlijke waardigheid toegebracht. Men beweert dat het de ketenen zou verbreken, onder welke gewigt de menscheit zucht, en het zou dezelve nog knellender en pijnlijker maken. Weenige woorden zijn noodig om hiervan het bewijs te leveren. Inderdaad, het rationalismus, zoo als de nieuwigheden predikers het verstaan, is eene leer, welke aan ieder mensch tot wet stelt, om geen anderen gods te neimen dan zijne persoonlijke rede, welke de volkomenste onafhankelijkheid van eens anders rede voorschrijft, welke (men lette vooral hierop) niet duldt, dat de menschenlijke rede andere beweegredenen tot geloven aanneeme dan de redenering en de navorsching. Er is voorzeker niets wat den hoogmoed van alle menschen, wie zij ook zijn mogen, meer vleijen kan. Immers niet zijn zij allen god, allen onafhankelijk, allen verlicht, in zich zelve de bron van alle verlichting en van alle inzichten, welke men in staat zullen stellen, zich zelf zoet en gemakkelijk bestaaf op aarde te verschaffen, roddragende.

Wat hebben zij nog kloningen, priesters, lastige teidstanten, menschen uit hoogmoed boven hen gesteld noodig? Zij kunnen immers uit zichzelf beoordeelen wat zij doen, denken, gelooven moeten, wat zij in deze wereld te bekomeu en zelfs in de andere te hopen hebben. Bezitten zij de rede niet, welke alleen gorpelen is, om hen te leiden en van dat alles te ondernigten? In een woord, zullen zij geenen raatragelje kunnen nemen, zich onderling verstaan, opdat niemand dat plakt van volkomen gelukzaligheid sterven verijdeby, hetwelk de kerks brunnertingen, den nuied en dik wils de inderden om hetzelve te vernemenzichten zal aam de hand oer? Brgnt deze denk beelden in den geest eener hoogmoed, welke de physische kracht adonhare ziele hoefst wat zij omeenen? Bredent het wel de dag zal koepe, waarop die menschen vereenigt, dobruwe, laasen, onderwezen en opgeblazen van den dwalen hoogmoed, welken gj in hunne steden, inlichtigen beemd ontstaen, veelkander, die k. H. A. T.

van onafhankelijkheid en opstand zullen loergeren. Voorwaarts, zij wij het lijdende en kruisende niet moede? Laat ons die overheerschers gaan ontwerpen die ons zweet met minachting betalen en voor onze diensten geen ander loon hebben dan het voordeel, dat zij er uit trekken! Daarop volgt opwenseling. Anderen zullen hakken, met dezelfde redenen en geweldadigheden, of liever het dezelfde woede. Van daar eene eindeloze reeks van ontchuddingen en rampen, waarvan het verhaalt het medelijden, den walg en de pijn van alle eeuwen zijn zal. Ziedaar de gevolgen der theorieën der nieuwsekte en van den redenerenden en hoogmoedigen geest, welke zij over de inlidenre kladden van uitgeblijven hebben. Deze uitkomst is van verrijdelyk, naar den aard van het menschelek, dat. Men kan reeds vooruit het rationalismus naar zijn werken oordeelen en zich overtuigen, dat dit bedriegelyk beeld der rede eigenlyk niets anders is dan het meest in het ooglopende kenmerk van redeloosheid en dwaasheid.

Een andere trek der diepe verblijdheid van de sektarissen welke ik bestryd, is dat zij, tenzij zij het voorrecht om den mensch te verlichten, aan de rede en aan het zuiver natuurschap, verstand alleen, overlaten, zij haare de middelen ontneemen om te komen tot de kennis van het ware, want van onze natuur onophoudelyk de hulp en het gevoel verlangt. Pascal heeft gezegd: *Ik kennen de waarheid niet alleen door de rede, maar ook door het hart.* Dit gezegde werpt een helder licht op onze natuur. Inderdaad, de eerste begrepen en een aantal kennissen, rondom welke het menschelyke leven zich voor een groot gedeelte beweegt, treffen ons en worden ons kenbaar gemaakt alleen met behulp van het instinkt en het gevoel. Dan ontwaren wij in ons een licht, dat ons mededeelt en over al onze wyzelingen zegeviert. Ja, er zijn waarheden van gevoel, waarvan wij zoodanig deert drongen zijn, dat men ons het leven van benieuwen alvorens ons de overtuiging derzelve, die als met ons wezen vereenigd is, te laten varen. De menschelyke zekerheid gaat niet verder. Al de sofisten der wereld, vereenigd om braafheid te bestryden en deugd verachtelyk te maken, zullen geen enkel oogenblik een deugdzaam mensch tot wankeelen brengen, al is het dat hij niet in staat is hunne listige en schoonschijne redenen te wederleggen. In zijn hart zal hij een antwoord vinden, dat hem in zijne overtuiging versterken zal en onwoudbaar zal maken voor de schichten der dwaling. Duizend andere voorbeelden zou ik kunnen aanhalen, indien mijn bestek het gedoogde.

Door een vermoegen uittesluiten, hetwelk eene eerste plaats in de samenstelling van ons wezen bekleedt, randen de rationalisten, onze zedelyke samenstelling in haar wezen aan, zij verminken haar, zij verscheuren haar, indien ik mij aldus mag uitdrukken. God heeft aan onze ziel twee groote drijfveeren geschonken om de waarheid te kennen en ons eigen te maken: de zuivere rede en het gevoel. De nieuwgheids-predikers waarvan ik spreek, vernielen eene dezer drijfveeren en dadelijk verdwijnt de volmaakte, de zedelyke mensch en er blijft niets anders over dan een wezen, tot heden onbekend op aarde, en hetwelk slechts tot zijn eigen ongeluk en dat van andere schijnt geboren te zijn.

Dat dan de doldriflige verkondigers der nieuwe sekte beginnen met onze natuur te veranderen en den mensch te hervormen, dan zullen zij het kunnen beproeven het geloof van alle eeuwen op God, op Jesus Christus, op de Kerk te vernietigen en een gebouw af te breken, hetwelk op de twee aangehaalde grondslagen opgetrokken is. Maar zij laten ons tot zoo lang onzen weg in vrede volgen, op het voetspoor van zoo vele mannen, die op eene zichtbare wijze door God bemind werden; zij erkennen hunne vernietigheid en magtelootheid en houden op te lasteren, wat zij niet kennen!

Ja, de aanstootelijste lasteringen zijn eigenaan de rationalisten, aan die mannen, welke de waarheden, die zoo diep in onze ziel gegraten zijn, vernietigen. Het atheïsme is haar kerk; het is met afschuw verward, verborg en tijds zijne schand en dwaasheid in de schaduw der onbekendheid; het verstoont het zich zonder schamen of vernietiging; wat zeg ik? het treedt met de zinnigste dwalinge wraachheid voor op die openbare sprekerstoelen, te midden omzoo matie opengezigt en omringd van eene ontelbare menigte bestaande uit alle standen, uit alle gestaltes, uit allen onderden, die met gretigheid de woorden, welke daarvan afstalen, opneemen; ik bedel de dagbladen.

Wat las men nog dezer dagen in een dier geschriften (Feuilleton) van het Journal des Débats 1ste September 1846 en hoe wordt God daar behandeld? Een letterkundige, hevig aanhanger van Voltaire sprekt er niet een enthousiastisch en onvoorwaardelyk lof over de ontwerping van 89 hare oorzaken, hare omstandigheden en hare gevolgen. Zienet de stof van eene zijner uitspraken. *De versprong der fransche omwenteling*, zegt hij, is niet de opstand van een volk tegen deszelfs koning, het is de opstand der menschelyke rede tegen het goddelijk gezag.

Verder drukt hij zich aldus uit: *De menschelyke ziel hare volkomen vrijheid eischende, wil lende in deze wereld, die de hare is, heerschen en in haren eigen naam heerschen, ziedat wat ons de fransche omwenteling heeft doen zien. Eeinge regels, verder verhaalt hij, met welgevallen en affijft op eenen loon van lof en bewondering, dat de fransche omwenteling jegens God deszelfs formulieren bezigde, welke eene magt bezigt tegen eene magt aan welke zij gelijk is. Mijne van afschuw bevende hand bepaalt zich bij het overschrijven dezer formulieren, welke uit eene atheïstische pen vloeiden. Maar hoe? Is het aan de hfd gedurloofd, zich eenen weg te banen naar de aarde, die we op hare laatste puinhooften getrouwe aanbidders van den levenden God dragen zal? Is het haar veroorloofd, in ons midden te komen om door de uitdrukkingen van haren hollen haat en magtelooze woede, de ooren te kwetsen en het hart te verscheuren van ieder mensch, die dezen naam nog waardigt!*

Frankrijk staat op dezen oogenblik bloot aan de bedroevendste rampen; en wij, Herders der Kerk, wij houden niet bij de gevoelige harten op te werken om de slagoffers dier wreede afwijkingen der natuur te hulp te komen. Maar, in eenen anderen kring, welke plagen, welke verwoestingen, welke toekomst! De rampzaligste hekatellingen, tuct welwillendheid en zelfs hij loopt in den schoot en de bevassing der tegenwoordige geslachten en der opkomende geslachten, uitgestrooid, wat staat ons daarvan te wachten? Wie kan de toekomst gissen en voorzien zonder van schrik te beven?

Ik zal u weder over dezen strijd van het rationalismus tegen het Christendom onderhouden.

Ik heb de eer enz. CLAUDR HIP, Bisschop van Chartres.

Chartres 6 Nov 1846

Advertentiën.

Gescrewd door S. B. PASTOORS, J. F. H. P. H. HERMANS, Grave 11 Nov 1846

Heden overleed tot wijnen en mijner kindren bittere droefheid, mijn dienaar, Echge-moot MAURITIUS PETRUS VAN DER VOORT, in den ouderdom van negenog 58 jaren, tijdig voorzien van de H. H. Sacramenten der stervende.

M. VAN DEN VOORT, Geb. LEURS, Eindhoven 13 November 1846

Eenige kennisgeving aan Familie en Vrienden.

Tegegen 1ste Mijteek wordt te 's Hertogenbosch, Vaghtloof inbatreken TE HUUR gevraagd.

Een Logeabel Heerenhuus met Stal en Koetshuis.

Adres, onder letter R, bij Gebr. MULLER, Boekhandelaars, te 's Hertogenbosch.

GEKOMMITTEERDEN van den POLDER VAN DER EIJGEN, door Z. M. den Koning en Stenhebbende Ingezetenen geautoriseerd tot het pedigteren beher Kapitala Som van 70000 hollandsche guldens, die tegen Winst van minste 4 1/2 pOt. geheigt zouden zijn, die gelden te schenken, de wijze en voorwaarden waarop zij zulke zonden verplagen, binnen zes eerstkomende dagen, aan den Peningmeester S. J. VERSELE, te waken opgaven.

De Notaris DE BRUUN, derende te Beers, zal naard

zijnen Principaal op Vrijdag 27 November 1846 Provisioneel en veertien dagen daarna, zullende wezen vrijdag den 1sten December 1846, Finaal Publiek en voor alman en aan de meestbiedende op zeer voordelige voorwaarden verkoop adjudiceeren.

Eene dubbele, kapitale, hecht en sterke HEEREN HUIZINGE, voor eenige jaren geheel vernieuwd, tot alle bedrijf geschikt, staande en gelegen in de Sint Jorisstraat, wijk C, N° 76 en 77, Kadaster, Sectie B. N° 494 te Grave, bestaande uit vijf, zoo groote als kleine BENEDEN- en zes BOVENKAMERS, meers als 40 Geplafondeerd en Behangen, met KASTEN voorzien, ruijse DROOGZOLDERS, KEUKEN, Kelder, BOVEN- en BENEDENPRIVATEN, WASCHHUIS, met MEL- en REGENPOMPEN, annexe BERGPLAATS voor Brandhout en achter de Huizinge een fraai aangelegd TUINTJE, zoo ook een Tuin den Westerkant aan de straat, bij de rauen gelegen terrein, door latwerk afgesloten, beide beplant met onderscheidene VRUCHTBOOMEN en fijne BEES-TERGEWASSEN.

Eerst in twee Perceelen, en daarna in Mass, in gebruik te namapden dadelijk na de verkoop.

Zijnde gemeinde Huizingen inmiddels uit de hand te Koop en te befragen ten Kantore van bij yengemelden Notaris en ten Kantore van wijlen den Notaris VAN DER MARCK, te Grave.

De provisioneels Verkoop zal plaats hebben in het Logement van Eenhoorn bij den heer B. PRINSEN en de definitieve adjudicatie in het Logement de Vergulde Roskam bij Mej. de Wed. SCHOONENBERG te Grave, beide des namiddags ten drie uuren, zijnde wijders alle vereischt wordende inlichtingen, ook de aanzien der splitsing van dit Perceel, te bekomen ten Kantore van getuelden Notaris, ten Kantore van wijlen den Notaris VAN DER MARCK te Grave en bij den meester Timmerman J. VAN HEES in het Scherenstratje aldaar.

UIT DE HAND TE KOOP.

Een Tilbury met PATEL, met blaauw laken zoo goed als nieuw.

een dito met wit laken bekleed, een dito voor vier Personen.

Een Belsharretje op drie veren, vier enkelde Onstuitigen Compleet, te befragen bij G. VAN WENKHOOF op het Kanaal te 's Hertogenbosch.

Grainmarkt

van 's HERTOGEN BOSCH, Vrijdag en Zaterdag 13 en 14 november. ROGGE 1 8,00 / 8,50 a / 9,85, BOKKWEIT 1 6,00 / 6,50 a / 6,90, HAVER 1 3,25 3,50 a 3,75.

Acteure van 's Hertogenbosch.

Zaterdag 14 November ten 4 ure. W. G. 2de pOt. 58de Blo 3. pOt. 70de. Am. Synd. 67de Handel. 172de. Ardoins 85 p. st. 21de. Ditto 51de st. 21de. Ditto Coupons 18de. Spanje Bianen 3 pOt. 18de.

OPGAVEN van de Hoogte der Rivieren de MAAS te Grave en van de DIEZTE 's Bosch, waargenomen den 4^{den} d' 1846.

Da- toms	MAAS TE GRAVE				DIEZTE 'S BOSCH.			
	BOVEN AP.	GEWASSEN	GEVALLEN	BOVEN O.	ONDER O.	GEWASSEN	GEVALLEN	
Nov.	ell.	dm.	dm.	ellen	dm.	ellen	dm.	
13	5	34	0	2				
14	5	34			1	87		
15	5	34			1	89	0	
16	5				1	90	0	

De D. te 's Bosch is 4 en 11 duim boven AP.

Ter Drukkery van D. A. A. DE ROOY te 's Bosch.